

formų kokliai. Jie aukšti, apskritais dugneliais, į viršų platėjantys. Šių koklių anga keturkampė, sužnybtais kampais. Tokie kokliai datuojami XV a. Jie rasti sumaišytame kultūriniame sluoksnyje kartu su vėlesnio laikotarpio keramika.

Iš kitų radinių paminėtinas masyvus aptašyto akmens galąstuvas vienu nugalaštu šonu. Jo chronologija neaiški.

Šio sklypo tyrimų metu surinkta gausi, nors gana vienpusiška ir fragmentiška medžiaga gali neblogai charakterizuoti keleto praėjusių amžių miesto buitį ir jos aplinką. Be to, šioje senamiesčio dalyje buvo aptikti ankstyvojo laikotarpio miesto kūrimosi pėdsakai. Jų pagrindu padarytos išvados turėtų paskatinti pradėtus nuodugnesnius ir sisteminges Telšių miesto archeologinius tyrimus.

Aleksiejus Luchtanas

Miesto Pajautos slėnyje Kernavėje tyrinėjimai 1995 metais

VU AK tęsė miesto Pajautos slėnyje tyrinėjimus. Tyrinėjimai vyko į R nuo 1993 m. KVAIRM bendradarbio G.Karnatkos tirtos perkastos. Buvo atidengtas 60 m² plotas. Beveik visiškai ištirtas gyvenamasis namas, kurio kampas buvo atidengtas dar 1993 m., bei dalis dar vieno kiek ankstesnio gyvenamojo pastato.

Aptiktas 40-50 cm storio kultūrinis sluoksnis, kurį dengė iki 1,4 m storio aliuvinės ir deliuvinės kilmės sąnašos. Kultūriniame sluoksnyje išskirti du užstatymo horizontai, priklausantys XIII-XIV a.

Pastatas Nr.12, užimantis beveik visą perkasą, buvo 7x7 m dydžio, su 2x2 m dydžio krosnimi ŠV kampe. Namas vienos patalpos, kampais orientuotas į Š, P, R ir V. Pastatas suręstas iš horizontalių pušinių rąstų, sukirstų kampuose, su paliktais antais. Jis išlikęs iki trijų vainikų (P ir R sienose). Vainikų rąstai 20-22 cm storio, be žievės, labai sunykę. Po kampais padėtos nedidelės horizontalios kaladėlės, o po apatinio vainiko rąstais vietomis pakišti lentigaliai. Pastatas turėjo lygiagrečiai su V ir R siena, skeltų pušinių lentų. Lentos padėtos lygiagrečiai su V ir R siena. Po grindimis sudėti juodbalkiai. Vietomis, arčiau krosnies, grindų lentos sudaro 2 ir 3 sluoksnius. Krosnis įrengta pačiame pastato ŠV kampe. Jos masyvus

molinis padas įrėmintas lentomis, o kupolinis skliautas buvo sukrautas iš lauko akmenų, sutvirtintų moliu. Įėjimas į pastatą buvo šalia namo PV kampo. PR kampas ir dalis sienos liko už šių metų pastato ribų.

Pastate aptikti geležiniai peiliai, yla, du žemo cilindro formos verpstukai - abu iš alavo-švino lydinio, vienas iš jų padengtas sidabru. Šalia pastato sienos iš lauko pusės surastas masyvus geležinis kaltas, o po kampu padėtas žalvariu apkaustytas lokio ragas. Sprendžiant iš dalinai apdegusių rąstų bei lentigalių, pastatas sudegė tikriausiai 1390 m.

Kitas pastatas Nr.15 orientuotas analogiškai su pirmuoju ir buvo į Š nuo jo. Šis antrasis pastatas priklauso kiek ankstesniam laikotarpiui - XIII a. pabaigai-XIV a. pirmajai pusei. Tik jo R dalis bei PV kampas tilpo perkasos ribose. Pastato konstrukcija analogiška, jis išlikęs iki dviejų vainikų. Krosnis mažesnė - apie 1,2x1,2 m dydžio, išlikęs tik jos kvadratinis padas iš molio bei smulkių skaldytų akmenukų. Padas įrėmintas apvaliomis kaladėlėmis, kurias prilaiko vertikaliai įkalti kuolai. Krosnis buvo PV kampe, per 30-40 cm atitraukta nuo sienų. Grindys išliko labai fragmentiškai, tik šalia krosnies. Pastate šalia krosnies buvo padarytas tarsi gardelis iš plačių šonais sustatytų lentų, prilaikomų vertikaliai sukaltais kuolais. Garde buvo skiedrų, medžių žievės, šiaudų ir mėšlo sluoksnis. Matyt, ten žiemos metu buvo laikomi naminiai gyvuliai. Pastatas buvo dalinai nuardytas, paliekant tik giliai kultūriniam sluoksnyje esančius vainikus. Jo vietoje, matyt, buvo ūkinis pastatas, vienalaikis su pagrindiniu gyvenamuoju namu. Tokias išvadas leidžia daryti virš pastato buvusios pamatinės kaladėlės, esančios viename lygyje ir horizonte su pagrindinio gyvenamojo namo apatiniu vainiku. Radinių antrojo pastato vietoje labai nedaug - tai mediniai verpstukų koteliai, balanos, buožė, žiesta keramika, puošta bangelių bei horizontalių juostų ornamentu, ir smulkios metalinių dirbinių nuolaužos.

Beveik visą perkasos plotą užėmė pastatai, tad radinių iš viso nedaug. Laisvame kiemo plotelyje į ŠV nuo pastatų buvo daug smulkių geležies gargažių ir grynos geležies gabalėlių. Nemažai gargažių ir po pagrindinio gyvenamojo namo grindimis. Taigi galima manyti, kad kažkur netoliese kieme buvusi kalvė, o visą sodybą reikėtų laikyti kalvio sodyba. Tačiau gyvenamajame name jis neužsiiminėjo gamybine veikla. Ateityje tikslinga iki galo iširti sodybos užstatymą.